

ISABEL-CLARA SIMÓ, ESCRIPTORA I DELEGADA DE L'ÀREA DEL LLIBRE

Text: ELISEU T. CLIMENT / Fotos: RICARD CUGAT

"No som escriptors de segona"

Isabel Clara-Simó (Alcoi, 1943) és la nova delegada de l'Àrea del Llibre de la Generalitat de Catalunya. Des d'aquesta àrea, incorporada a la Institució de les Lletres Catalanes, dignificar i promoure el planter d'escriptors és un dels seus objectius.

Una persona crítica com vostè, que sempre s'ha mantingut al marge de les institucions, com encaixa ara en una casa com aquesta?

—D'entrada, la sorpresa, quan m'ho van proposar, va ser majúscula, i per això mateix. Aleshores vaig entendre que tenien ganes de renovar-ho, de dinamitzar-ho, i que tenien ganes que no foren sempre sectors més partidistes, sinó d'obrir les portes a gent com jo. Però sí que em vaig plantejar un problema de consciència. La meua consciència em deia que, si tota la vida he criticat, quan em diuen "vine a ajudar a arreglar-ho" o "vine a donar la teua veu", podia negar-m'hi; però vaig tenir molt present allò que deia Maria Aurèlia Capmany que l'intel·lectual s'ha de mullar. L'intel·lectual ha de ser crític i el que no pot fer és negar-se a l'acció. Si té possibilitat d'actuar, que actue. M'ho vaig plantejar, doncs, però puc afegir que tinc molta il·lusió i moltes ganes de fer coses.

—Treballar en un marc institucional no la condiona, no la lliga de mans i peus?

—De moment, no. Ací dic sincerament el que pense davant de tot-hom; no calle res, quan una cosa no m'agrada, ho dic. L'ambient de treball en què em trobe no em condiona en res del món; em trobe en la més absoluta llibertat, tot i que supose que sí que hi haurà alguna mena de condicions, no sóc tan ingènua.

Ara bé, si la relació amb aquesta casa afectara un dia la meua base ideològica, aleshores la deixaria. Però ho dubte; trobe que és gent molt dinàmica i amb moltes ganes de moure's i d'engegar projectes.

El secret està en l'edat del conseller: és molt jove i no ha seguit les nostres batalletes. De fet, com que és d'una altra generació, m'inspira molta confiança, perquè veig que no té el cansament, ni aquella obstinació a repetir sempre les lluites que vam passar. No te les explica perquè no les ha passades; ell era un xiquet llavors. És clar, viu d'una manera més fresca i, si dic alguna bestiesa, ell me l'accepta bé, contràriament a una altra persona d'una altra generació, que em podria titllar de poc ortodoxa.

—Representa una presa de posició del conseller el fet d'haver col·locat al capdavant de l'Àrea del Llibre una persona d'origen valencià, amb una visió global i manifesta de Països Catalans?

—No ho sé, perquè no m'ho han explicat. Supose que van valorar justament aquests dos punts i van dir que calia que es notara que volien canvis. I la millor manera que es noten els canvis es triant cares diferents, com la meua, posem per cas. El director general, Romà Cuyàs, que és un càrrec superior al meu, és un home que procedeix d'un altre camp polític completament diferent, i que no ve del món de l'administració. És com si el conseller tinguera ganes de canviar les cares i de demostrar que en el

departament no hi ha manies.

Ara bé, perquè m'han triat, a mi? Em consta, perquè la primera cosa que he fet és de temptejar-ho, que el dels Països Catalans no és un tema gens aliè, almenys en aquest departament. I això sí que entra dins d'aquesta base ideològica meua que és innegociable.

—El fet d'incorporar l'Àrea del Llibre en la Institu-

"El món editorial continua necessitant ajuda, però Déu n'hi do, com funciona de bé! Hi ha cases editorials i escriptors que comencen a viure de la ploma. Espere que en un futur no facen falta ajudes."

ció de les Lletres Catalanes respon a cap operació de consolidació del marc literari català?

—La idea és: per comptes de disseminar esforços, concentrem-los. Tenim una institució creada per llei que és un ens autònom. Si comptem amb aquest instrument, potenciem-lo al màxim. La Institució s'ocupa de l'escriptor i l'escriptor vol dir llibres; què fa aleshores el llibre en un altre espai? Integrem-lo, doncs, en la Institució. Per tant, joestic supeditada a la Institució. Evidentment, tot aquest moviment respon a una estratègia de consolidació, sobretot de l'autor.

—*I, què me'n diu, de l'aspecte empresarial del llibre, és a dir, de l'àmbit editorial?*

—De moment, tindrà prioritat l'autor. Perquè en els decrets fundacionals de la Institució de les Lletres Catalanes hi ha el propòsit de promoure l'escriptura; i dins dels òrgans rectors hi ha el món editorial i una representació dels escriptors, guionistes, traductors, etc.

Ara bé, no et pots limitar a aquest sector, perquè toquem el conjunt d'una indústria cultural de la qual s'ha subratllat la part literària, però que és, al cap i a la fi, una indústria.

El món editorial continua necessitant avui dia ajuda, però Déu n'hi do, de com funciona de bé! Actualment hi ha cases molt sòlides tant ací com al País Valencià. Cases editorials, escriptors que ja comencen a viure de la ploma. Espere que en un futur proper no facen falta ajudes institucionals.

—*Es podria parlar, doncs, d'una política proteccionista pensada per a l'escriptor?*

—Sens dubte; i de discriminació positiva respecte a l'escriptor castellà, naturalment que sí. Per què? Perquè som més febles. L'exemple és clar: si publiqui una novel·la en català, quants exemplars en venci, quant hi guanye, quina difusió i quina repercussió social té la meua obra...? La mateixa Isabel-Clara Simó publicant com a autora espanyola en espanyol, quina difusió tindria i quina repercussió? No es pot comparar!

La idea que hi ha és de promoure, de donar una empena a l'escriptor perquè no es cansi d'utilitzar la seua llengua. Arriba un moment en què hem de fer veure que no som escriptors de segona. Com a categoria, tenim la mateixa que un escriptor alemany, nord-americà o francès.

—*Quins suggeriments d'ajut, quins projectes té?*

—Hi ha dos aspectes fonamentals: donar a l'autor suport econòmic incrementant els drets d'autor, en el cas de seguir el model noruec; i d'ajudar-lo d'una manera molt directa facilitant que la seua obra es tradueixi a qualsevol llengua. Això ja fa anys que es va fent i, afortunadament, funciona bé.

L'altre aspecte és d'aconseguir que estiguem presents en tots els fòrums internacionals. És a dir, que no

se salten fires ni congressos nicontres. És allò de sempre, que hi ha un país i una llengua que vol estar representada. Aquestes són les dues maneres com hi pot ajudar l'administració.

—*El suport genèric es mantindrà en la línia habitual?*

—La indústria editorial comença a funcionar bé, però encara necessita crosses. Necessita suport genèric, al qual jo sóc contrària com a ciutadana, perquè voldria que la meua literatura funcionara únicament per raons de mercat, com en totes les cultures modernes.

—*Hi ha qui critica el suport genèric perquè contraria el lliure mercat editorial.*

—No, ni de lluny. Quan en el lliure mercat hi ha un senyor que és feble i un altre que és fort, el feble necessita empena. El que succeeix és que molta gent ho llegeix com si foren uns pobres escriptors castellans

que no són ajudats. Donar una empena a qui es troba en una situació més feble no significa marginar el més fort. No sé per què ningú s'ha de sentir molest per això. A la llarga, a Madrid ho entendran. Si volen un estat pluricultural, gallecs, bascos i catalans necessiten un gran suport. Si Madrid és intel·ligent, per comptes d'ofendre's, haurà d'acceptar un dia que hi ha una realitat pluricultural. I si no, doncs que done la independència. Però, si accepten una realitat pluricultural, hauran de tendir, ells també, a protegir el més feble.

—*Això és pura ficció...*

—Sí, és un somni, però crec que podem aconseguir-ho. Conec castellans del món de la cultura que veuen amb simpatia la cultura catalana. A nivell popular, és una altra cosa. Hi ha molts tòpics històrics i molts malentesos. A la llarga, sóc optimista; acabaran entenent-nos.

—*Parlem de literatura. En el cas de la catalana, els grans pilars són morts. Assistim a una desclosa, a una explosió fins i tot, del fenomen literari.*

—Han mort, sí. I gràcies a Déu! Si tinguérem ara un geni, fóra perfecte. Però pobra cultura que faci descansar tot el seu esdevenidor sobre les espatlles d'una figura excepcional! És a dir que, si a part el geni, tinguérem un coixí de bona literatura, fóra ideal. Si em deixaren triar entre dues dotzenes d'escriptors competitiu, normals dins els paràmetres europeus, o un geni, no tindria cap dubte. La figura excepcional no és la que ha de marcar les nostres aspiracions, sinó el coixí d'una literatura sòlida. Aquesta és la fórmula francesa.

—*La literatura catalana, a banda les dificultats econòmiques, en quin estadi d'aquesta consolidació es troba?*

—Es troba en un bon moment. Al País Valencià, per primera vegada, ens trobem davant d'una generació

"Si Madrid és intel·ligent, per comptes d'ofendre's, haurà d'acceptar un dia que hi ha una realitat pluricultural en la qual haurà de tendir a protegir el més feble."

de novel·listes com fa anys que no teníem. Hi ha col·leccions de narradors valencians, cosa que fa temps que no vèiem. Personalment, i al marge de ser jutge i part, crec que el nivell de qualitat és força plausible.

—*La situació al País Valencià és preocupant. Com a valenciana d'Alcoi i com a delegada de l'Àrea del Llibre, quines possibilitats d'establir projectes conjunts entre Catalunya i el País Valencià creu que hi ha actualment?*

—T'explique: si es tracta d'un editor valencià, la Institució de les Lletres Catalanes no pot ajudar-lo, per més que li dolga. Es la llei i la situació de les autonomies famoses. En canvi, el consell assessor i la junta de la Institució té quatre senyors, entre els quals hi ha un representant de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana, una entitat amb membres mallorquins, nord-catalans, valencians i de la franja de ponent. És per aquí que nosaltres podem treballar. I hem de potenciar aquesta línia indirecta perquè, justament, per llei podem fer-ho. Crec, i ho dic com a ciutadana

i molt queixosa, que el Principat de Catalunya i les seues institucions han estat especialment sords, cecs i muts respecte al País Valencià. També et diré que cada vegada que he aixecat la veu en àmbits com Omnium Cultural, sempre m'han respost que els valencians ho haurien de decidir ells. M'ha fet l'efecte que ha dominat un excés de respecte i de prudència; i també de covardia. S'ha fundat un respecte malentès, perquè qualsevol iniciativa que es prenga des de Catalunya pot produir un rebombori monstruosos, i tothom en té por. I l'excés de prudència i de covardia ha produït aquest silenci total que fa (i sé que és delicat i punxegut) que el ciutadà no tinga recursos per a parlar.

—*Vista l'actitud que manté l'executiu de Zaplana, li pareix que el País Valencià ha perdut el carro de la cultura?*

—De cap manera. Si no n'hi haguera ganes, no hi

—**Un dels canals de supervivència de la literatura catalana ha estat el guionatge televisiu. Això no banalitzarà la literatura, a la llarga?**

—**La literatura ha d'arribar a la societat per tots els canals. Ara bé, no pots dedicar-te únicament a fer guions tota la vida. Que un novel·lista o dramaturg competent es llance a escriure fulletons, em pareix perfecte, perquè un escriptor ha de conèixer totes les tècniques. Però, si es reduïa al serial ens trobaríem amb un cas de banalització.**

l'escriptor català d'ací dalt viu en una situació difícil, el del País Valencià es troba completament desamparat. I és en aquest punt que la Institució de les Lletres pot tenir alguna incidència.

—*Amb el nou càrrec, què li queda d'escriptora?*

—He de dir-te que sempre he treballat fora, entre més raons perquè em fa molta por de tancar-me a casa. Si m'hi tancara, no trauria mai el nas. Davant de l'ordinador perd el món de vista; no m'agrada de jugar a tennis, ni banyar-me ni passejar-me. Sí que m'encanta xerrar amb els amics, però això també es pot fer a casa.

Mentre aprenc aquest nou ofici que, supose, en sis mesos ja coneixeré, no podré escriure com feia fins ara cada dia. Quan el conseller em va citar em va preguntar que no deixara el meu ofici, perquè, va dir-me, "et volem com a escriptora", una voluntat que va pesar molt en la meua decisió.

hauria lluita i el País Valencià ja fóra enterrat com a País Valencià i hauria esdevingut una *región*. Si precisament hi ha lluita, és perquè hi ha voluntat de no deixar-se engolir; i la lluita continua.

—*Des del punt de vista institucional la situació ha de resultar molt més preocupant i menys encoratjadora de com vostè la descriu...*

—Preocupant i dramàtica. Ara comence a replantejar-m'ho, des que he vist uns textos escrits en una tercera via d'un valencià de secessió lingüística. M'agafes, doncs, en un moment de molta depressió perquè fa dos dies que els he vistos; però sempre he estat optimista i he dit: aquesta gent que ve amb una ambició absolutament espanyolitzadora del País Valencià, què pot fer des del punt de vista cultural? Poca cosa, perquè compten amb un potencial culte humà inexistent o realment mínim. És a dir, no tenen ni un Blasco Ibáñez ni un Azorín. No tenen aquesta gent, ni tampoc en el món de la ciència, que jo sàpiga.

Si em queixe del fet que

